

Павлів І.О.

студентка,

Національний університет «Львівська політехніка»

З ІСТОРІЇ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ АНЕКДОТІВ

Як відзначають науковці, у центрі уваги сучасних лінгвістичних студій перебувають одиниці, які, інтегруючи в собі певні мовні елементи, забезпечують спілкування між людьми, що сприяє взаєморозумінню, зближенню, контакту. При цьому акцент робиться не тільки на «серйозних» формах комунікації, але й на «несерйозних». Одним із різновидів останніх є жарт як гумористичний текст малого обсягу, який здатний регулювати діяльність членів соціуму [5, с. 3].

Історію вивчення вітчизняною філологією анекдоту як жанру докладно описує Л. Корнеєва: класичний вишуканий літературний анекдот наприкінці ХІХ століття під впливом загального процесу демократизації став масовим та більш різноманітним за тематикою, але протягом досить тривалого часу вважався вульгарним. Ситуація змінилася у 20-х роках ХХ століття, коли анекдот перетворився на поширений жанр повсякденної комунікації (у тому числі й серед інтелектуальної еліти), переважно антирадянський за суттю [4, с. 55]. На поширеність анекдоту як жанру фольклору на радянських і пострадянських теренах указує В. Бережний, при цьому також зауважує, що його вивчення в сучасній науці активувалось лише в останні десятиліття завдяки «легалізації» цього жанру [1].

Текстуальний та дискурсивний аспекти жарту в сучасному комунікативному просторі Великої Британії і США описує В. Самохіна. За її словами, базовими умовами існування мовленнєвого жанру жарту є діалогічність та тісний контакт адресанта та адресата. Метатекстові вступи, клішовані формули та відтворення є дискурсивними маркерами цього жанру. Обов'язковим атрибутом анекдоту як тексту малої форми є динамічний, але й у той же час закінчений сюжет. Мікросвіт тексту анекдоту – це прості форми, влучність та дієвість слова [5].

На матеріалі російської мови анекдот у лінгвістичній площині вивчали О. Шмельов і Б. Шмельова. Науковці зазначають, що оповідь анекдоту можлива лише тоді, коли чітко розрізняють три його мовні складові: метатекстовий вступ, текст автора і текст персонажів. Гумористичний текст укладений таким чином: спочатку задають якусь ситуацію, контекст дії, потім розповідають історію і в останній фразі міститься нестандартне гумористичне закінчення [6, с. 26–28]. Науковці наголошують на розгляді лінгвістичного анекдоту в єдності з його системними зв'язками, запропонувавши виділяти крім парадигматичних і синтагматичних зв'язків ще епідигматичні (асоціативно-дериваційні). Це такий тип зв'язку, коли один анекдот повністю входить до складу іншого [6, с. 123].

Типи комічних текстів на матеріалі української мови та особливості їхнього стилістичного аналізу вивчала О. Калита [2]. Вона розрізняє два види анекдотів. Для першого різновиду важливим є дія і зовнішнє положення – такі анекдоти завершуються несподівано, і їх називають ситуативними. Для другого виду характерними є мікродіалоги, які закінчуються смішною фразою. Їх називають каламбурними. О. Калита також наголошує на тому, що підтекст є важливим елементом жарту, який твориться за допомогою гри слів, трансформації фразеологізмів, антифразису.

Новітній український анекдот представлений у дослідженні І. Кімакович. Авторка аналізує анекдот за будовою: це є традиційне оповідання, оскільки складається із зав'язки, розвитку дій, кульмінації і розв'язки, проте часто складові композиції важко розмежувати. Текст анекдоту, як правило, має таку схему: 1) відображення ситуації, орієнтованої на достовірність зображуваного (шаблон); 2) формування нового погляду на цю ситуацію (знищення шаблону) [3, с. 89].

Отже, сьогодні анекдот вивчають не тільки з культурологічного погляду, але й лінгвістичного. Підтвердженням цього є роботи В. Бережного, О. Калити, І. Кімакович, Л. Корнеєвої, В. Самохіної. Вони описують текстові характеристики анекдоту та лінгвокультурні особливості гумору, з'ясовують особливості вербальних засобів, розглядають мовні механізми комічного.

Список використаних джерел:

1. Бережний В. А. Особенности письменного функционирования анекдота [Електронний ресурс] / В. А. Бережний. – Режим доступу: <http://sites.znu.edu.ua/conf/slovyanska-filologia/1561.ukr.html>
2. Калита О. Типи комічних текстів та особливості їх стилістичного аналізу / О. Калита // Лінгвостатистичні студії. – 2015. – № 2. – С. 54–61.
3. Кімакович І. І. Новітній український анекдот як виклик ХХІ століттю: до питання про сутність сучасних способів обміну інформацією / І. І. Кімакович // Сторінка молодого дослідника. – 2005. – №. 6. – С. 88–93.
4. Корнеєва Л. Про деякі типологічні риси українського анекдоту [Електронний ресурс] / Л. Корнеєва. – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1103/1/Korneva.pdf>
5. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії і США: текстуальний та дискурсивний аспекти: автореф. дис. на здобуття канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / В. О. Самохіна. – К., 2010. – 36 с.
6. Шмелев А. Д. Русский анекдот: Текст и речевой жанр: монография / Шмелев А. Д., Шмелева Б. Я. – М.: Языки славянской культуры, 2002. – 144 с.

Петров О.О.

старший викладач,

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

ПЕРСПЕКТИВА МЕТОДОЛОГІЧНОГО СИМБІОЗУ ФРАЗЕОЛОГІЇ І ЗІСТАВНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПЕЦИФІКИ МОВ І КУЛЬТУР У СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Національно-культурне маркування фразеологічної одиниці (далі – ФО) повною мірою виявляється при контрастивному аналізі цих одиниць, коли крізь призму міжмовного зіставлення через універсальне вдається вичленувати національно-специфічне [8, с. 3]. Ця методологічна перевага ФО над іншими мовними одиницями і стала підґрунтям для виокремлення наприкінці ХХ століття в межах контрастивної лінгвістики нового перспективного напрямку – зіставної фразеології [1; 2; 4; 9], де значна частина праць, або виконана в руслі зіставної